

Oponentský posudek bakalářské práce Melánie Kulakowské: Téma otcovství v současné polské literatuře pohledem žen-autorek a mužů-autorů

Autorka předložené práce si zvolila téma, které v západoevropské literatuře je již nějakou dobu velmi diskutovaným problémem, a proto v určitém smyslu už ztratilo nádech primární provokativnosti. Jinak je tomu v našem středoevropském kontextu, kdy přístup k literárním textům skrze genderové stereotypy může ještě stále vzbuzovat emoce. V tomto smyslu se zdá být téma bakalářské práce poměrně aktuální. Navíc současná literatura se nestává příliš často předmětem kvalifikačních prací. Důvodem je zejména skutečnost, že nejmladší literatura zpravidla teprve čeká na to, aby se stala plnohodnotnou součástí literárněhistorického uvažování. Autorka tak měla k dispozici jen minimum sekundární literatury vážící se k současné polské literatuře. O to víc je překvapivé, že autorka cíleně nepracovala (až na ojedinělé výjimky) s kritickými recenzemi, které jsou např. v plné verzi dostupné i v elektronických zdrojích.

Daná práce se jeví z hlediska kompozice jako proporčně vyrovnaná, napomáhá tomu především i volba syntagmatického přístupu k vybraným prózám. Každá z kapitol zahrnuje interpretaci jednoho prozaického celku. Téma samo však vybízí k paradigmatickému sledování postavy otce, k hledání jeho variantních podob. Autorka se v úvodu, v jakési metodologické kapitole, pokouší teoreticky vypořádat s termínem otcovství, a to v obecné i konkrétní podobě. Sympatické je její rozmyšlení nad volbou vhodného literárněvědného aparátu. Ačkoli zde musím poznamenat, že místy se autorka rozhodla pro termín, který její uvažování o prozaických textech spíše komplikuje: např. rozpětí mezi tématem a zkušeností (s. 7-8). Jestliže autorka mluví o „tématu otcovství“, je zřejmé, že tento pojem je širší, než např. „archetyp otce v literatuře“, kterému se v textu vyhýbá. Tím práce přichází o jeden – dle mého názoru – důležitý rozměr interpretace. Právě tak v bakalářské práci nenacházím, ačkoli s tímto pojmem autorka v textu pracuje, co si představuje pod stereotypy, které se vážou k postavě otce v literárním zobrazení. Zde by bylo namístě opřít se o starší text, časově zasahující před r. 1989, aby srovnání bylo transparentní.

Rovněž přesnější popis časového rozpětí ve vydávání jednotlivých próz může mít dosah při komparaci jednotlivých textů. Autorka v seznamu literatury uvádí pouze texty, ze kterých vycházela. Respektive pracuje někdy s českým překladem (např. Kuczok, Pilch), někdy až s druhým vydáním (např. Plebanek, Filipiak), a neuvádí, kdy text poprvé vstoupil do

literárního kontextu. Čtenář tak např. nezjistí, že próza Izabely Filipiak Absolutna amnezja pochází už z r. 1995. Všechny ostatní texty vyšly až po r. 2000. Otázkou zůstává, jak se odlišuje tento nejstarší text od zbývajících, jak pracuje s genderovými stereotypy, jakým způsobem prolíná zkušenost jiné politické kultury, respektive nekulturního chování do jednání postavy otce ad. Dalším úskalím při práci s překladem, jak se v tomto konkrétním případě ukazuje, je odlišný překladatelský záměr, např. ignorování podtitulu. Kuczokova próza Gnój má v podtitulu ještě „antybiografia“. Většina recenzentských ohlasů se věnovala právě interpretaci tohoto významově nosnému podtitulu. Vzhledem k autorčině práci s překladem a nikoli originálem, přichází próza o další interpretační rozměr.

Naopak je škoda, že autorka nevyužila jeden ze svých pěkných postřehů o zneužívání jazyka jako prostředku výchovy. Domnívám se, že právě tato část o jazyce mohla být rozpracovanější a nahradit tak pasáže prostě referující o obsahu jednotlivých próz.

Předložená bakalářská práce splňuje veškeré předpoklady pro úspěšné obhájení. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a vzhledem k uvedeným nedostatkům navrhuji hodnocení velmi dobře.

PhDr. Jana Pátková, Ph.D.